

חידושי האדמו"ר מפיאסצנה על מסכת מגילה

להלן חלק מהארותיו וחידושיו של כ"ק האדמו"ר מפיאסצנה זי"ע הי"ד לפי סדר הדפים

- ההפניות לדפי המסכת סומנו בצהוב בולט לתועלת הלומדים.
- הובא רק גוף העניין שזכר בו המסכת. לעיתים העניין מקושר לדרשה כולה או לעניין רחב יותר, ועל כן נכון ומומלץ לעיין במקור הדברים.
- המאמרים סודרו לפי סדר דפי המסכת.

מפתח המאמרים לפי סדר הדפים

מנצפ"ך צופים אמרו	דף ב ע"ב
שכחום וחזרו ויסדום	דף ג ע"א
אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי	דף ג ע"א
מספקין מים ומזון לאחיהם שבכרכים	דף ד ע"ב
לא יגעתי ומצאתי אל תאמין	דף ו ע"ב
מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו הדור כליה	דף יב ע"א
ולא היה יודע שבז' באדר מת ובז' באדר נולד	דף יג ע"ב
דמפקי לכלא שתא בשבת היום ופסח היום	דף יג ע"ב
אכתי עבדי אחשורוש אנן	דף יד ע"א
נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, נבואה שלא הוצרכה לדורות לא נכתבה	דף יד ע"א
ארבעים ושמונה נביאים... ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה וכו' כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל... אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה...	דף יד ע"א
ויאשיה גופיה היכי שביק ירמיה ומשדר לגבה... מפני שהנשים רחמניות הן	דף יד ע"ב
אמר רבי אבהו בתחלה על ידי תורגמן כיון דאמרה ליה מדבית שאול קאתינא מיד ויאמר לאסתר המלכה	דף טז ע"א
אמר רב עומד ולומד יושב ושונה	דף כא ע"א
כתוב אחד אומר ואשב בהר וכתוב אחד אומר ואנכי עמדתי בהר	דף כא ע"א
אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע	דף כח ע"א
כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב	דף כח ע"ב
בכל מקום שגלו שכינה עמהם	דף כט ע"א
אמר ר' יוחנן כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה אתה מוצא ענוותנותו	דף לא ע"א
כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה	דף לב ע"א

המו"ל: אוצרות הרבי מפיאסצנה. להצטרפות לקבוצת ווצאפ שקטה לחצו << כאן >>

או לשלוח הודעה למספר 0544-622943

סדר המאמרים לפי דפי המסכת

אש קודש שנת תש"א לשמיני עצרת

איתא בסנהדרין (צא ב) ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן עתידין כל הנביאים כולם אומרים שירה בקול אחד שנאמר (ישעיהו נב, ח) "קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו" עכ"ל הגמ'.

ומה מרמז לנו בזה שהנביאים יאמרו שירה בקול אחד, וחוף מזה הא שם בפסוק הזה פירש"י על "צופיך", פשוט צופים שמעמידין על החומות והמגדלים לבשר ולראות מי בא לעיר, אבל זה אינה קושיא כי כמה פעמים מוזכר בגמרא צופים על הנביאים, כמו מנצפ"ך צופים אמרום, **בריש מגילה (ב ב)** ובטח בכל מקום היא בכוונה.

ואפשר לומר ששם וכאן רמז אחד לנו מרמז, כי נודע שאותיות הכפילות של מנצפ"ך הם בחינת דין, מפני שמצמצמים את התיבה שלא תתפשט יותר, כי אחרי אותיות הכפילות אין כותבים יותר.

והנה השינוי שבין אותיות הפשוטות של מנצפ"ך לבין אותיות הכפילות היא רק בכתב, כי במבטא ודיבור אין חילוק ביניהם, והכתב יכול לקבל יותר אור מאשר הדיבור.

כמו שרואין מהגמרא (פסחים נ א) לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בהויה ונקרא באדני, היינו שהכתב יכול להכיל גם עתה התגלות הויה, משא"כ הדיבור שרק במקדש ולעתידי יאמרו הויה.

ויכול להיות שזהו הענין שמנצפ"ך צופים אמרו, או כמו שמסקינן בגמרא **(מגילה ג א)** שכחום וחזרו ויסדום, כי נודע שהתגלות הדין הוא למעלה מהתגלות של רחמים, רק שלעת עתה קשה לקבלו ולהשיגו ונעשה ממנו דין ועונש חס וחלילה, בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ורק מפני שראה שאין העולם מתקיים שיתפה למדת הרחמים (רש"י בראשית א, א).

ולעתידי תהיה העבודה בלויים וההלכה כבית שמאי בחינת דין כמו שמובא מהאר"י זצ"ל, ובעולם הזה העבודה ככהנים והלכה כבית הלל בחינת חסד. לכן הצופים, כמו שהצופה

עומד במקום גבוה ומביט ממעלה למטה כן הנביאים שראו הכל מלמעלה ממדרגת קדשם תקנו את מנצפ"ך בכתב, שהכתב, שבו אפשר לעשות התגלות יתירה, יתגלה בו ההתגלות הגדולה של בחינת לעתידי אשר בדין.

מה שחוף מהכתב אי אפשר לגלותו, היינו מכל צרות ישראל דין ועונש, גילו הם שבאמת היא התגלות יתירה, רק כיון שהעולם עוד אינו ראוי לקבל התגלות יתירה של לעתידי נעשה דין ועונש מזה.

לכן פעלו הם שעל כל פנים בכתב באותיות מנצפ"ך תמשך ותתגלה גודל ההתגלות, ועל ידי זה נמתק הדין מישראל.

אבל רק מפני שהנביאים הביטו על צרות ישראל כצופים מלמעלה לכן ראו בהן גודל האור, משא"כ מי שמביט מלמטה על צרות בלבד קשה לו לראות את האור שבו.

דרך המלך, פרשת ויצא (תרצ"א)

ואפשר זהו הענין בדניאל (דניאל י, ז) - והאנשים אשר עמו לא ראו אבל חרדה נפלה עליהם, שע"פ פשוט - אם עליהם נפלה חרדה עד שברחו, שלא ראו, הוא שראה - חרדה יותר גדולה היתה צריכה ליפול עליו, ולמה לא ברח כמוהם. אבל הלשון חרדה נאמרה לפעמים גם על אימה כזו שאינם יודעים ממי להתירא, כמו ביצחק (בראשית כז, לג) "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד ויאמר מי איפה" וכן גם כאן, עד שלמדה הגמ' מזה **(מגילה ג א)** ש"אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי", כי לא ראו.

דרך המלך, שביעי של פסח (תר"צ)

... וכן הוא הדבר בענין קדושה שבאה אל האיש ממרום, כי מה ענין באה או לא באה, הלא תמיד הקדושה חופפת על האיש הישראלי. רק ענין באה היא שתתגלה ותראה בקרבו היא, לכן לפי עצמותו נתגלה לו ורואה. כי כל מעט התרוממות וכל נצוף

ואל האש הבוער גם נשמתו העמומה בו
תדלק ואורו יאיר כנ"ל.

אש קודש שנת תש"ב פרשת מטות

ובמה נדע אם הצרות הן בעד חטאינו בלבד,
או הן כדי לקדש שמו יתברך, בזה אם מענים
השונאים אותנו לבד, או עיקר שנאתם
להתורה ועל ידי זה גם אותנו מענים.

על גזרת המן שאלה הגמרא **(מגילה יב א)**
מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל
שבאותו הדור כליה, ועל גזרת היוונים בנס
חנוכה לא שאלה, אף שהרגו כמה אלפים
מישראל וכבשו כמעט כל ארץ ישראל ונכנסו
למקדש, והוא מפני שהמן רק על ישראל גזר,
לכן בטח על חטא היתה הגזרה, ושאלה
הגמרא מפני מה על איזה חטא, משא"כ על
היונים אומרים "בימי מתתיהו כשעמדה
מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם
תורתך ולהעבירם מעל חקי רצונך", לכן אין
לשאול על איזה חטא כיון שיסורים של
קידוש השם היו, אף שגם החטאים שהיו
להם מרקו, אבל "שובה ד' עד מתי" (תהלים
צ, יג), ישראל מוסרים נפשם על קידוש השם,
וירחם נא ד' על עמו ובניו הנהרגים
ומתיסרים למענו יתברך.

דרך המלך, פורים (תרפ"ה)

להבין מעט ענין פורים וקדושתו, והגמי
(מגילה יג ב) - "כשנפל על אדר שמח, כי
באדר מת משה רבינו, ולא היה יודע שבז'
באדר מת ובז' באדר נולד". ולהבין מה יועיל,
הלא מיתתו היתה אחרונה מלידתו.

... אבל לא כולם שוים במדרגה זו, כי ישנו
איש שכבר הפך את כל נפשו לאלקות והוא
מסתלק כבר מעוה"ז, וכמו שאמרו על משה
רבינו **(מגילה יג ב)** שהמן ראה ושמח בחודש
הזה, ולפי הנ"ל, מה מיתתו - שכבר עבד כ"כ
במחשבתו עד שמכל נפשו נעשה בחינת
אלקות, ולפי הנ"ל פעל בזה שנולד כולו
למעלה - ולא ידע שבז' באדר מת ובז' באדר
למעלה, "ולא ידע שבז' באדר מת ובז' באדר
נולד". אבל לא כולם במדרגה זו, רק יש
שחלק מהם נתבטל ונעשה אלקות ולפי ערך
זה נולד ועלה במחשבה. והאדם מרגיש

טוב שמרגיש האיש הישראלי לפעמים
בקרבו, מין התגלות נצוץ אור עליון שנראית
בקרבו היא. ואף כשאינו יודע מה הוא
מרגיש - מין ראייה היא, ראייה של "אף על גב
דאיהו לא חזי מזליה חזי" **(מגילה ג א)**,
והתגלות ראייה זו היא ע"י האדם, מדותיו,
דעתו ומחשבותיו ששקוע הוא בהם. כמו
למשל, כשזורעים חטה צומחת חטה...

דרך המלך, שבת תשובה (תרפ"ו)

איתא בשל"ה הקדוש (מס' ר"ה, הצעות
לתשובה) שכפי שנהנה מעבירה כך יסוף
עצמו, כן צריך ראייה להתבונן במעשיו - איך
השתמש בעולם במחשבה, דיבור ומעשה, את
כל חלקי נפשו אלה ישעבד לקדושה. וחוף
שזה עבודה קשה להאיש, צריך לזה סייעתא
דשמיא שימצאו לו את חלקי נפשו מכל
העולם. וזה ענין "מספיקין" ו"אין מספיקין
בידו לעשות תשובה" (יומא פו ב)... שזה
מלשון "מספיקין מים ומזון לאחיהם
שבכרכים", האמור בקריאת המגילה לבני
הכפרים **(מגילה ד ב)**, כלומר, אף אם יעבוד
וישוב, מכל מקום צריכין בשמים להספיק לו
התשובה ולהמציא לו חלקי נפשו.

מבוא השערים פרק ז

הקדושים בעלי הקבלה אף שגם הם קדשו
את הבא אליהם, אבל שגם לימודי הקבלה,
השגותיהם והבנת חכמת קדשם יכנסו
פתאום אל איש שלא למד ולא יגע, לא מצינו
לא בהם ולא בבעלי התלמוד, עד שחקקו
ואמרו "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין"
(מגילה ו ע"ב) וההדיוטים ועמי הארץ היו
מרוחקים מהם, ואותם שרצו להתקרב
אליהם היו רק בבחינת עלים שכל תכלית
קיומם הוא רק לשמור את הפירות, כמו
שאיתא בגמרא חולין צ"ב. לא כן הוא
בנבואה וביותר בחסידות שכל עיקרה הוא
להרחיב ולפשט את אור קדושתו ית' גם
במקומות הרחוקים, גם הכלים אור וגם
המסתירים אשר לנו נראו כמסתירים,
קדושה הם, ומכש"כ ישראל שהוא ית' דבוק
בהם והם בו, כולם קדושים, ואפילו אם הוא
איש הדיוט מ"מ בהתקרב אל אור המאיר

ההכנות שעושה הישראל למצוה, עשיות ועליות הן, רק שהמצוה עוד יותר גבוה, ושוב עושה הכנות וכו' עד שבא למצוה.

אש קודש שנת תש"ב לפורים

בנס חנוכה שהיה בארץ ישראל בזמן בית המקדש, מכל מקום היתה ישועתם רק כפי צרכיותיהם בלבד שנשתחררו מן שונאיהם שבאו עליהם, ולא שיכבשו הם את ארץ אויביהם.

משא"כ בפורים שהיה בארץ עממין ו"אכתי עבדי אחשורוש אנן" (מגילה יד א), מכל מקום לא בלבד שצרכיותיהם נתמלאו ולא הרגו אותם, רק עוד "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם" (אסתר ט, א), ויהרגו בהם כמה רבבות.

והוא דאיתא בפרדס דבאור מקיף אין שום פגם שולט, ולכן מותר ליכנס בטלית קטן וציצית לבית הכסא, כיון שאין הקליפות של בית הכסא נאחזות בטלית קטן וציצית שהם בחינת אור מקיף, לכן בנס חנוכה שהיה בארץ ישראל ובית המקדש קיים היו ראויים יותר לישועה, ולכן יכלה הישועה להמשך גם מאור פנימי והיתה רק כפי צרכיותיהם.

משא"כ בפורים בגלות ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן" לא היו ראויים כל כך לגאולה וכונדע ממדרש (אסתר רבה ט, ד) שהיה קטרוג וכבר נכתב חס וחלילה גזר דין עליהם, הוצרכה הישועה לבוא מאור מקיף שאין פגם וקטרוג שולט, ועל ידי זה היתה הישועה יותר מצרכיותיהם.

חובת התלמידים פרק יא

כל כך פשוט לעשותם לנביאים, הלא ישראלים הם כשמתרחקים ממקורם מתגשמים, אבל כשבאים בין הנביאים גם בהם מתפרצת נבואתם. ואף שאול שרדפו כשבא אליהם, ניבא כל הלילה. וחז"ל עוד אמרו שנביאים כפלים כיוצאי מצרים, היינו ק"כ רבוא נביאים, היו בישראל, ולא נתפרשו בפסוקים, מפני שנבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, נבואה שלא הוצרכה לדורות לא נכתבה (מגילה י"ד א'). ובמדרש שה"ש

שלפעמים באה בלבו אהבה ותשוקה לה' עד כלות הנפש להתבטל, ואח"כ שוב מתחזק בעבודתו ונשאר בקיומו, והוא בחינת "רצוא ושוב" (יחזקאל א, יד). כי חלק ממנו נתהפך לאלקות והוא מרגיש התבטלות עצמותו והוא בחינת "רצוא", וכשנולד שוב למעלה הוא נשאר בקיומו, בחינת "שוב". ואסתר השתדלה בזה (אסתר ח, ג) "להעביר רעת המן האגגי ואת מחשבתו הרעה אשר חשב", ומה מחשבתו הרעה אשר חשב, הלא יהיה "על היהודים", שמחשבתם לא תהיה מחשבת אלקות רק ח"ו מחשבתו הרעה. וחשב שפני שבחדש זה מת משה רבנו, שהוא דעת כל ישראל, יוכל ח"ו ליתן בהם מחשבתו הרעה. אבל כיון שגם בחודש הזה נולד, אדרבה בהסתלקותו ולידתו פעל שבחודש הזה, ובפרט בימי הפורים של הנס הזה, יוכל כל איש ישראלי להוליד מעצמותו להפכו לאלקות ויוליד כנגדו למעלה כנ"ל, והבן.

דרך המלך, פרשת תולדות (תר"צ)

איתא מהרבי ר' אלעזר זצ"ל בה"ק הרבי ר' אלימלך זצלה"ה, על הגמרא (מגילה יג ב) שאמר המן לאחשורוש "ואת דתי המלך אינם עושים" (אסתר ג, ח), "דמפקי לכלא שתא בשבת היום ופסח היום" וכו', והקשה, איך זה כלא שתא, שבת הוא רק יום בשבוע ופסח שבוע בשנה. ואמר בקדשו, שהיה כקוץ בעיני המן אותן ההכנות שעושים ישראל קודם כל מצוה, וממש כל השנה עוסקים בהכנות פסח וכל השבוע בהכנות שבת. עכ"ל הק'.

כי כל מצוה גבוה היא וא"א לו לישראל שיבא אליה בפעם אחת, ורק כיון שעושה אליה הכנות כל הכנה היא עליה והתקרבות אל המצוה עד שבא אליה. משל למי שעולה להר גבוה, האם רק בשעה שנמצא כבר על ראש ההר נאמר שעלה, גם כל פסיעה ופסיעה שפוסע עליה היא, ואף כשעומד עוד באמצע ההר כבר עלה להר, למעלה מכל העם הנמצאים בארץ ובאם לא היה ההר גדול יותר כבר היה עולה להר. נמצא שהוא כבר עלה להר, רק שעתה יש לו עוד לעלות להר השני שנמצא מעל ההר שעלה כבר. כן כל

איתא שמספר הזה של נביאים הי' בדורו של אליהו הנביא בלבד, חוץ מן הנביאים שהיו בשאר הדורות.

מבוא השערים פרק א

גרסינן בגמרא **מגילה דף י"ד ע"א**, ת"ר ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה וכו' כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים, אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא נצרכה לא נכתבה עכ"ל הגמרא.

צריכים לדעת כיון שלא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה א"כ מה פעלו בדבריהם הקדושים לישראל. והנה על נבואה שהוצרכה לדורות וכו' מפרש רש"י ז"ל, ללמוד תשובה או הוראה, ונבין על איזה הוראה הכוונה, אם לפחות ולהוסיף על התורה לא הורו, ואם לחדש דינים בתורה לא בדרך סברה ולא בדרך י"ג מדות רק בנבואה, אומר הרמב"ם ז"ל בהקדמתו לסדר זרעים וז"ל, ודע שהנבואה אינה מועילה בפירושי התורה ובהוצאות ענפי המצות ב"יג מדות, אבל מה שיעשה יהושע ופנחס בענין העיון והסברה הוא שיעשה רבינא ורב אשי, וכפי שמבאר בקדשו הלאה, הכח היותר אשר הי' ביד הנביא, הי' לבטל רק לשעה איזה דבר תורה, בהוראות שעה כגון אליהו בהר הכרמל, ולא יותר, א"כ מה הוא היתרון בההוראה ותשובה של הנביא על הוראה ותשובה שזולתו מורה, והרמב"ם ז"ל בפ"ט מיסודי התורה הל' ב' שואל שאלה זו.... [וכו' ע"ש בפרק המלא. מ.ג.].

אש קודש שנת תש"א פרשת חקת

הענין שאיתא בגמרא **מגילה יד ב** שלכן בעת שהיה יאשיהו המלך בצרה שלח לחולדה הנביאה, אף שגם ירמיהו הנביא היה בדור הזה, מפני שהנשים רחמניות הן, היינו מפני שגם בגופן רחמניות יותר מן האנשים לכן תמשיך יותר מהרה את הישועה גם לעולם הזה.

וכל כך גדול כוחם וזכותם של הנשים צדקניות עד שבמדרש רות (סוף פרשה ז' פיסקא טז) איתא על הפסוק (רות ד, יד) "ותאמרנה הנשים אל נעמי ברוך ד' אשר לא השבית לך גאל היום ויקרא שמו בישראל", אמר רב חוניא מברכותיהן של נשים לא נתקעקע ביצתו של דוד בימי עתליהו, עכ"ל, כמה גדולה מלכות בית דוד ומכל מקום רק על ידי ברכות נשים צדקניות נתקיימה.

א' מפני שאיתא בזוהר הק' שכל נשים צדקניות מבחינת מלכות היא שהיא בחינת כנסת ישראל אשת חיל עטרת בעלה, לכן מלכות בית דוד שהיא בחינת ספירת מלכות על ידי ברכות הנשים צדקניות נתקיימה. והב' כנזכר לעיל מפני שרחמניות הם [וזה היותם באותיות רח"ם ח'סד ר'חמים] היינו תפארת] מ'לכות, כנודע שכאשר גבורה משפיע למלכות דין נעשה בעולם, וכאשר חסד משפיע אז נתגלה חסד, וכיון שהנשים צדקניות בחי' מלכות והן רחמניות נעשה הצרוף רח"ם כנ"ל ונתגלה רחמים].

אש קודש שנת ת"ש שבועות

הא שאיתא **מגילה טז א** באחשורוש שמתחילה דיבר אל אסתר על ידי מתורגמן כיון ששמע שהיא מזרע המלוכה דיבר אליה בעצמה, היינו שאף שלקח אותה לאשה, מכל מקום לדבר אליה בעצמה לא זכתה עד שידע שגם היא מזרע המלוכה.

כי נודע מהבעש"ט זצ"ל על הפסוק "נפשי יצאה בדברו" (שיר השירים ה, ו) שחלק נפש המדבר יוצא בשעה שמדבר, עכ"ל הק"ד, לכן צריך להיות השתוות עצם נפש המדבר עם עצם המתדבר, כיון שלא דיבורים בלבד יוצאים ממנו רק גם חלק מעצם נפשו, לכן כל זמן שלא ידע שהיא מזרע המלוכה, היינו שלא בלבד שהיא עתה מלכה רק שגם העצם שלה מלכה לא דיבר עמה, וכיון ש"מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא" (זוהר ח"א קצז. וח"ג קעו ב) לכן גם בכל גדלות משה רבינו, היה מתדבר בינו לבין עצמו, ומשה שומע מאליו, וזה כבודו של מעלה.

אש קודש שנת תש"א לשביעי של פסח

ד' יתברך מלמד תורה לעמו ישראל, וצריכים לדעת אם בכל פעם שאיש הישראלי לומד תורה הוא יתברך מלמד אתו, אבל נראה נא איך למד עם משה רבינו כי לא טוב האיש ממשה רבינו, ובמשה רבינו נראה מגמרא **מגילה (כא א)** דרק כשלמד פעם הא' למד ד' עמו, משא"כ כשחזר משה רבינו על תלמודו למד בינו לבין עצמו, כמו שאמרו שם, אמר רב: "עומד ולומד", ופרש"י (ד"ה ולומד) מפי הגבורה, "יושב ושונה", פרש"י (ד"ה יושב ושונה) שנית לבדו מה שלמד.

ובמדרש רבה כי תשא (שמות פרשה מא, פיסקא ה) על הפסוק "ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלהים" (שמות לא, יח), איתא כשעלה משה לשמים התחיל לומר אחר בוראו התורה, משלמדה אמר לו בא ונאמרה אני ואתה, הוי "לדבר אתו", עכ"ל המדרש.

היינו שבין כך ובין כך בתורת מלמד היה רק כשלמד אתו דבר שעוד לא ידע משה רבינו, אבל הענין שכבר ידע משה רבינו, לרב בגמרא (שם) לא למד אתו הקדוש ברוך הוא כלל, ולדעת המדרש למד אתו יחד ולא כמלמד, לכן על כרחך כעין זה הקדוש ברוך הוא מלמד אתנו תורה.

דרך המלך, פרשת צו (תרח"ץ)

וידבר ד' וכו' צו את אהרן וכו' זאת תורת העולה וכו' והרים את הדשן וכו' ובער עליה הכהן עצים וכו' אש תמיד תוקד וכו'. כי איתא במדרש מגילת אסתר פ"א על הפסוק (אסתר א, ב) "כשבת המלך" - "א"ר יצחק אומות העולם אין להם ישיבה וכו', 'בשבת המלך' אין כתיב כאן, אלא 'כשבת', ישיבה שאינה ישיבה. אבל ישיבתם של ישראל ישיבה, שנאמר (שופטים יא, כו) 'בשבת ישראל בחשבון ובבנותיה'", עכ"ל המדרש.

הענין הזה שעל פי פשט כמעט אין לו ביאור, שאוה"ע אין להם ישיבה ולישראל יש ישיבה, אפשר לומר, כי איתא בגמרא **מגילה כ"א** - "כתוב אחד (דברים ט, ט) אומר 'ואשב בהר' וכתוב אחד (שם י, י) אומר 'ואנכי

עמדתי בהר'", ומתמצים האמוראים איזה תרוצים. ורב מתרץ - "עומד ולומד יושב ושונה", היינו כשהקב"ה למד עמו - עמד, וכששנה וחזר לעצמו - ישב. ורבא מתרץ - "רכות מעומד וקשות מיושב". והנה לכאורה נראה שרב ורבא אומרים זה היפך זה, כי רב אומר שכשלמד פעם אחת מפי הקדוש ברוך הוא - שהוא יותר קשה מהחזרה לעצמו - עמד, וכששנה לעצמו שהוא יותר קל - ישב, ורבא אמר להיפוך - "רכות מעומד" וכו'. אבל הלא בגמרא יומא כ"ט איתא "מגמר בעתיקתא קשיא מחדתא", א"כ השונה שלמד משה רבינו לעצמו היתה קשה יותר ולכן היה יושב, ורב ורבא - חד אמר חדא וחד אמר חדא ולא פליגי. הגם שרש"י פי' שם על "מייגמר בעתיקתא" - כשהסיח דעתו שאז קשה יותר, אבל אפשר - זהו לחלק בין לימוד עצמי, כשלומד בחדש וישן שאז הישן קל לו יותר, זולת כשהסיח דעתו. משא"כ אם בפעם הא' לומד מרב ובפעם הב' כששונה לומד לעצמו, אפשר לומר שאף שזאת היא כבר לימוד הב' מ"מ קשה יותר הוא. ונראה גם פשוט - האם קשה יותר לשמוע דברי תורה מזולתו או לחזור אחריה לעצמה - לשמוע יותר קל, אף שהוא פעם הא', והחזרה יותר קשה, אף שהיא כבר לימוד הב'.

... וזה הוא ענין שונה בינו לבין עצמו שהוא יותר קשה מהלימוד ששומע מפי רבו. כי כששומע מרבו - רק תורת רבו שומע, וכששנה לעצמו צריך מעתה לעשות מעצמו תורה. לכן רב ורבא לא פליגי, "רכות מעומד" - לכן כשלמד מפי הקדוש ברוך הוא עמד, ו"קשות מיושב" - לכן כששונה, שצריכים לעשות מעצמו תורה, ישב. וזה "אומות העולם אין להם ישיבה", רק לישראל יש ישיבה, היינו, ישראל - לא בלבד הדברי תורה ששומעים נכנס בהם, רק גם מעצמם עושים דברי תורה, בחינת יושב ושונה לעצמו, משא"כ אוה"ע - אף אם שומעים, רק מה ששומעים, בחינת "עומד ולומד" נכנס להם, ולא בחינת שונה מעצמם.

דרך המלך, מוצאי יום הכפורים (תרפ"ו)

לכן, עד כמה שיראה האדם בצורת זולתו ועד כמה ידע לקרא בצירופי אותיות נשמתו המתגלים בפני חבירו, תלוי בנפש הרואה. ואף במשל גשמי, אף שאינו דומה כל כך, מ"מ אנו רואים הכסיל והפקח כשמביטים במכונה, הכסיל רואה אופנים בודדים במקום אחד, והפקח עושה מזה צירוף אחד - זהו מכונה אחת, ורעיון אחד מצרפם לעשות דבר זה או זה. כפי מצב נפש הרואה כן קורא באותיות צרופי נפש זולתו. "אסור להסתכל בצורת אדם רשע", הזהירו לנו חז"ל (מגילה כח א), וסגולה טובה להסתכל בצדיק, איתא בספרים הקדושים, כי מסתכלים עתה בנפשו ובצירופי אותיות הנפש שעשה ד' שיתגלו כאן לחוץ, והם עוברים אל נפשנו ופועלים על אותיות נפשנו לעשות צירוף טוב או ח"ו להיפך.

דרך המלך, סיום הש"ס

"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב" וכו' (מגילה כח ב). להבין, הלא "כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב" (סנהדרין פ"י מ"א). אבל, כבר דברנו שהתורה מושכל שלנו, אשר דעתנו נתלבש בו. ומהו המושכל - שכל אלקי, שכל אלקי נעשה מושכל שלנו, שאנחנו בשכלנו נכנס בו. נמצא, הלומד תורה, לאו דוקא שעתיד הוא להיות לו עוה"ב לאחר חיותו, אלא יש לו תיכף בעת למודו. וזה החילוק "כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב" - שיהיה לו, משא"כ "כל השונה הלכות בכל יום - מובטח לו שהוא - עתה - בן עוה"ב".

דרך המלך, פרשת ויגש (תרפ"ט)

בספרי כ"ק א"מ הה"ק זצלה"ה איתא, איך שבכל איש ישראל מתעורר בכל יום הרהור תשובה, כמו שאיתא מהבעש"ט זצלה"ה שזהו הבת - קול שיוצאת בכל יום מחורב (אבות פ"ו, מ"ב). ומלמד לנו כ"ק א"מ זצ"ל איך שצריכים שלא לעזוב את

ההרהור לריק, רק יעשה תיכף בה מצוה. ואנו שיורדים בדור הזה יותר לעקבתא דמשיחא - ירידה יותר לבחינת עקביים, צריכים למצא את קדושתו ית' בעמקות, ומקומות יותר נמוכין, בבחינת "בכל מקום שגלו שכינה עמהם" (מגילה כט א).

דרך המלך, פרשת ואתחנן (שבת נחמו) (תרצ"ו)

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם (ישעיה מ, א). כי ישראל מדרגתם גבוהה גם אם הם פשוטי עם, אבל כשד' אומר "עמיי" - ג"כ מדרגה גבוהה, כנודע. לכן אילו היה אומר ד' "נחמו ישראל" - ג"כ היתה נחמה, אבל מי היה זוכה לזה, משא"כ כשאומר ד' "עמיי", מן העם נעשה "עמיי" - הוא נחמה כפולה, שלכולם ד' ממשיך את אורו וישועתו, "במקום גדלותו (גבורתו) וכו' שם אתה מוצא ענותנותו" (מגילה לא א).

דרך המלך, פרשת פנחס

הגמרא אומרת (מגילה לב א) - "כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, עליו הכתוב (יחזקאל כ, כה) אומר 'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים' וכו', משמע, שאף שלומד בדעת ובשכל, מכל מקום הטוב שבתורה נתגלה בעיקר בנגינה. ומה הוא הטוב, "טעמו וראו כי טוב ד", הטוב הוא כטעם שאי אפשר למסור לחברו, רק כל אחד טועמו ומרגישו. יש שכל וסברא בתורה, אבל על כל אלה יש טעם - שאינו יכול להתגלות בדיבור ושכל, רק בטעם, ו"כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר 'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים'".

וכן על דרך הרמז נודע שיש טעמים ונקודות, תגין ואותיות, והן אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. טעמים הם נגינה, והוא בחינת הטעם המתגלה למעלה מנקודות תגין ואותיות, ועיין זוה"ק בראשית (טו ע"ב) - "כגוונא דתנועי דמנגני וכו' אזלין אבתרייהו אתון ונקודו", עכ"ל.